Κυριακή Β' Ματθαίου: Ερμηνεία στην Αποστολική περικοπή (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 19 Ιουνίου, 2020

(Προς Ρωμαίους, κεφ.2, χωρία 10-16)

Επιλεγμένα αποσπάσματα από την ερμηνεία του αγίου Ιωάννου, αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως του Χρυσοστόμου στην αποστολική περικοπή της Κυριακής Β΄Ματθαίου [ομιλία ΣΤ΄ από τον υπομνηματισμό του αγίου στην Προς Ρωμαίους επιστολή]
«δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι (: δόξα από τον Θεό, τιμή και έπαινος, ειρήνη και χαρά θα αποδοθεί σε καθένα, που εργάζεται το αγαθό, στον Ιουδαίο πρώτα αλλά και στον ειδωλολάτρη Έλληνα)» [Ρωμ. 2, 10].

Ποιον «Ιουδαίο» εννοεί εδώ ο απόστολος Παύλος ή για ποιους «Έλληνες» μιλάει; Για αυτούς που έζησαν πριν από την παρουσία του Χριστού. Γιατί ο λόγος δεν έφθασε ακόμη στα χρόνια της χάρης, αλλά μένει ακόμη στα προηγούμενα χρόνια, προκαθορίζοντας από μακριά και εξαφανίζοντας τη διαφορά του Έλληνα και του Ιουδαίου, ώστε, όταν το κάνει αυτό στον καιρό της χάρης, να μη φανεί πια ότι επινοεί κάτι το νέο και ενοχλητικό. Εάν λοιπόν στα προηγούμενα χρόνια, όταν δεν έλαμψε ακόμη η τόσο μεγάλη χάρη, όταν τα πράγματα των Ιουδαίων ήταν σε όλους σεβαστά και ξακουστά και λαμπερά, δεν υπήρχε καμία διαφορά, ποιο λόγο θα μπορούσε να πει στη συνέχεια ύστερα από την τόσο μεγάλη φανέρωση της χάρης; Γι' αυτό ακριβώς και με πολλή φροντίδα το ετοιμάζει αυτό. Γιατί πραγματικά ο ακροατής, αφού μάθει ότι αυτό επικρατούσε στα προηγούμενα χρόνια, θα το παραδεχτεί αυτό πολύ περισσότερο μετά την πίστη.

«Έλληνες» όμως εδώ λέγει όχι τους ειδωλολάτρες, αλλά τους θεοσεβείς , εκείνους που πείθονταν στο φυσικό νόμο, εκείνους που τηρούσαν εκτός από τις ιουδαϊκές εντολές, όλα όμως αυτά που οδηγούσαν στην ευσέβεια. Τέτοιοι άνθρωποι ήταν εκείνοι που ήταν μαζί με τον Μελχισεδέκ, τέτοιος ήταν ο Ιώβ, τέτοιοι ήταν οι Νινευίτες, τέτοιος ήταν ο Κορνήλιος. Ήδη λοιπόν υπονομεύει από πριν τη διαφορά της περιτομής και της ακροβυστίας και από μακριά εξαφανίζει αυτή τη διαφορά, ώστε και χωρίς υποψία να κάμει αυτό και από άλλη ανάγκη να τους οδηγήσει σε αυτό, πράγμα που πάντοτε είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της σύνεσης του αποστόλου. Εάν λοιπόν φανέρωνε αυτό στα χρόνια της χάρης, θα φαινόταν πως ο λόγος ήταν πολύ ύποπτος, ενώ το να αλλάξει τον λόγο γι’ αυτούς με βάση το

συμπέρασμα εκείνο, την ώρα που μιλούσε για την κακία και την πονηρία που επικρατούσε στον κόσμο, έκανε ανύποπτη τη διδασκαλία.

Και ότι θέλει αυτό και γι' αυτό το παρουσίασε έτσι, είναι φανερό από εκεί. Γιατί, εάν δεν προσπαθούσε να αποδείξει αυτό, ήταν αρκετό, λέγοντας, ότι «*κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ ἔργα αὐτοῦ* (: Σύμφωνα με τη σκληρότητά σου και την αμετανόητη καρδιά σου, που δε συγκινείται από την τόση καλοσύνη του Θεού, μαζεύεις εναντίον σου θησαυρούς οργής που θα εξαπολυθούν εναντίον σου κατά την ημέρα, κατά την οποία θα ξεσπάσει η θεία οργή και θα αποκαλυφθεί η δίκαιη κρίση του Θεού, ο οποίος θα αποδώσει στον καθένα σύμφωνα με τα έργα του)» [Ρωμ. 2, 5], να σταματήσει το θέμα αυτό· γιατί πραγματικά είχε ολοκληρωθεί. Επειδή όμως δεν ήταν τούτο το ζητούμενο για τον απόστολο Παύλο, να μιλήσει δηλαδή μόνο για τη μέλλουσα κρίση, αλλά και να δείξει ότι ο Ιουδαίος δεν έχει τίποτε περισσότερο από έναν τέτοιον Έλληνα, για να μην υπερηφανεύεται, προχωρεί στα επόμενα, και χρησιμοποιεί την τάξη. Πρόσεχε όμως. Φοβέρισε τον ακροατή, υπενθύμισε σε αυτόν τη φοβερή ημέρα, είπε πόσο κακό είναι να ζει κανείς μαζί με την πονηρία, έδειξε πως κανείς δεν αμαρτάνει από άγνοια ούτε χωρίς τιμωρία, αλλά και αν ακόμη δεν τιμωρηθεί τώρα, θα τιμωρηθεί οπωσδήποτε. Έτσι στη συνέχεια θέλει να αποδείξει πως η διδασκαλία του νόμου δεν ήταν από τα πολύ επείγοντα πράγματα, γιατί η κόλαση και η τιμή βρίσκονται στα έργα, και όχι στην περιτομή και την ακροβυστία.

Επειδή λοιπόν είπε πως οπωσδήποτε θα τιμωρηθεί ο Έλληνας και το θεώρησε αυτό σαν δεδομένο, και από αυτό απέδειξε ότι και θα τιμηθεί, ως περιττά φανέρωσε στη συνέχεια και τον νόμο και την περιτομή· διότι εδώ μάχεται ιδιαίτερα τους Ιουδαίους. Επειδή λοιπόν εκείνοι ήταν περισσότερο φιλόνικοι, πρώτα με το να έχουν από υπερηφάνεια την αξίωση να μην αριθμούνται μαζί με αυτούς που προέρχονταν από τους εθνικούς· δεύτερο, με το να περιγελούν, εάν η πίστη εξαφανίζει όλα τα αμαρτήματα, γι' αυτό κατηγόρησε πρώτα τους Έλληνες [βλ. Ρωμ. 2, 9: «*θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος* (: Θλίψη και στενοχώρια θα κυριεύσει και θα πλημμυρίσει κάθε άνθρωπο, ο οποίος αμετανόητα επιμένει να εργάζεται το κακό, τον Ιουδαίο κατά πρώτον λόγο, αλλά και τον εθνικό)»]·, για τους οποίους μιλάει, ώστε χωρίς υποψία και με παρρησία να φθάσει στους Ιουδαίους. Έπειτα, αφού ήρθε ο λόγος στην εξέταση για την κόλαση, δείχνει πως όχι μόνο δεν ωφελείται καθόλου ο Ιουδαίος από τον νόμο, αλλά και επιβαρύνεται. Και αυτό το αποδεικνύει από τα προηγούμενα. Εάν λοιπόν ο Έλληνας είναι γι' αυτό αναπολόγητος, επειδή δεν έγινε καλύτερος, παρά το ότι και η κτίση και οι σκέψεις του τον οδηγούσαν σε αυτό, πολύ περισσότερο θα είναι ο Ιουδαίος, αφού πήρε μαζί με αυτά και τη διδασκαλία από τον νόμο που δεν εφάρμοσε. Αφού έπεισε λοιπόν τον Ιουδαίο ακροατή του εύκολα να δεχθεί τη σκέψη αυτή στα αμαρτήματα των άλλων, τον αναγκάζει στη συνέχεια και χωρίς τη θέλησή

του να κάνει αυτό και στα δικά του αμαρτήματα.

Και για να γίνει εύκολα δεκτός ο λόγος, τον οδηγεί και στα πιο αγαθά, λέγοντας τα εξής: «*δόξα από τον Θεό, τιμή και έπαινος, ειρήνη και χαρά θα δοθεί σε καθένα, που εργάζεται το αγαθό, στον Ιουδαίο πρώτα αλλά και στον ειδωλολάτρη*». Γιατί εδώ βέβαια, όσα καλά αν έχει κανείς, τα έχει με πολλές ταραχές, και αν ακόμη είναι πλούσιος ή άρχοντας ή βασιλιάς. Και αν όχι προς άλλον, τουλάχιστο επαναστατεί προς τον εαυτό του πολλές φορές και στις σκέψεις του έχει πολύ πόλεμο. Εκεί όμως δε συμβαίνει τίποτε τέτοιο, αλλά τα πάντα είναι γαλήνια και χωρίς ταραχή και έχουν τη γνήσια ειρήνη.

Αποδεικνύοντας λοιπόν από τα προηγούμενα ότι **και εκείνοι που δεν είχαν νόμο, θα απολαύσουν τα ίδια**, προσθέτει και ένα συλλογισμό, λέγοντας έτσι: «*οὐ γὰρ ἔστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ* (: διότι **δεν είναι προσωπολήπτης ο Θεός και δε χαρίζεται σε κανέναν-δε λαμβάνει δηλαδή υπόψη τη φυλή και την τάξη των ανθρώπων, αλλά την πίστη και τα έργα τους**)» [Ρωμ. 2, 11]. Γιατί όταν λέγει ότι τιμωρείται και ο Ιουδαίος και ο Έλληνας, όταν αμαρτάνουν, δε χρειάζεται συλλογισμούς· όταν όμως λέγει ότι και τιμάται ο Έλληνας, θέλει να κάνει αποδεικτικούς συλλογισμούς και στη συνέχεια χρειάζεται πλέον τεκμηρίωση. Γιατί πραγματικά φαινόταν πως είναι θαυμαστό και παράδοξο, εάν εκείνος που δεν άκουσε ούτε τον νόμο ούτε τους προφήτες, τιμάται όταν εργάζεται τα αγαθά. Γι' αυτό, πράγμα που είπα και πιο μπροστά, στα πριν από τη χάρη χρόνια γυμνάζει τις ακοές τους, για να προσθέσει ευκολότερα στη συνέχεια μαζί με την πίστη και τη συγκατάθεσή τους σε αυτά. Εδώ βέβαια γίνεται ιδιαίτερα ανύποπτος, επειδή ούτε το δικό του δεν προετοιμάζει. Αφού λοιπόν είπε «*δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι*», πρόσθεσε: «*οὐ γὰρ ἔστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ*». Πω, πω, με πόση αφθονία νίκησε! Γιατί δείχνει, φέροντας τον λόγο σε παραδοξολογία, ότι δεν είναι σύμφωνα με το θέλημα του Θεού το να μη γίνει έτσι· γιατί τότε το πράγμα θα ήταν αποτέλεσμα μεροληψίας, ενώ ο Θεός δεν είναι προσωπολήπτης. Και δεν είπε «εάν όμως δεν γίνει αυτό, ο Θεός είναι μεροληπτικός», αλλά με πιο σεμνό τρόπο εκφράστηκε: «*οὐ γὰρ ἔστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ*». Δηλαδή **ο Θεός δεν εξετάζει την ποιότητα των προσώπων, αλλά τη διαφορά των πράξεων**. Λέγοντας αυτά, φανέρωσε ότι ο Ιουδαίος δε διαφέρει από τον Έλληνα στις πράξεις, αλλά μόνο στα πρόσωπα.

Σε αυτά ήταν επόμενο να πει: όχι λοιπόν, επειδή ο ένας είναι Ιουδαίος και ο άλλος Έλληνας, γι' αυτό να τιμάται ο πρώτος και να περιφρονείται ο δεύτερος, αλλά και τα δύο γίνονται ανάλογα με τα έργα τους. Όμως δεν το εξέφρασε έτσι, γιατί θα προκαλούσε την οργή του Ιουδαίου, αλλά κάτι άλλο περισσότερο αναφέρει συγκρατώντας και ταπεινώνοντας παρακάτω το φρόνημά τους, ώστε να παραδεχθούν εκείνο. Και ποιο είναι αυτό; Τα επόμενα λόγια: «*ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται*

(: Γι' αυτό, **όσοι αμάρτησαν, χωρίς να έχουν γνωρίσει τον μωσαϊκό νόμο, θα καταδικασθούν σε απώλεια, χωρίς να χρησιμοποιηθεί ο Νόμος ως μέτρο της κρίσεως εναντίον τους· και όσοι αμάρτησαν ενώ είχαν λάβει και γνώριζαν τον γραπτό, τον μωσαϊκό νόμο, θα κριθούν επί τη βάσει του Νόμου**)» [Ρωμ. 2, 12]. Εδώ λοιπόν, πράγμα που είπα παραπάνω, όχι μόνο δείχνει την **ισοτιμία** Ιουδαίου και Έλληνα, αλλά και πώς ο Ιουδαίος επιβαρύνεται πολύ από τη χορήγηση του νόμου. Γιατί ο Έλληνας κρίνεται χωρίς τον νόμο. Το «χωρίς νόμο» εδώ δε σημαίνει το πιο δυσάρεστο, αλλά το **πιο μαλακό**· δηλαδή δεν έχει τον νόμο ως κατήγορο. Γιατί το «χωρίς νόμο», δηλαδή, χωρίς την κατηγορία του νόμου, σημαίνει **καταδικάζεται μόνο από τους φυσικούς συλλογισμούς**. Ο Ιουδαίος όμως κρίνεται με βάση τον νόμο, δηλαδή μαζί με τη φύση είναι και ο νόμος κατήγορος. Γιατί όσο περισσότερο δέχτηκε τη φροντίδα, τόσο περισσότερο θα τιμωρηθεί, εφόσον υπήρξε απείθαρχος και αμετανόητος. Βλέπεις πώς παρουσίασε μεγαλύτερη την ανάγκη στους Ιουδαίους για να τρέξουν στη χάρη; **Επειδή λοιπόν έλεγαν ότι δε χρειάζονται τη χάρη, σωζόμενοι μόνο με τον νόμο, δείχνει πως αυτοί τη χρειάζονται περισσότερο από τους Έλληνες, αφού βέβαια πρόκειται να τιμωρηθούν περισσότερο.**

Έπειτα πάλι προσθέτει άλλο συλλογισμό, για να υπερασπίσει αυτά που ειπώθηκαν: «*οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ᾽ οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται* (: διότι **δίκαιοι και άξιοι αμοιβής ενώπιον του Θεού δεν είναι αυτοί, οι οποίοι απλώς ακούνε και γνωρίζουν τον Νόμο, αλλά όσοι τον τηρούν και τον εφαρμόζουν**)» [Ρωμ. 2, 13]. Σωστά πρόσθεσε τη φράση «*παρὰ τῷ Θεῷ* (: ενώπιον του Θεού)». Γιατί μπροστά στους ανθρώπους ίσως μπορούν να φαίνονται αξιοσέβαστοι και να υπερηφανεύονται πολύ επειδή απλώς γνωρίζουν τον Νόμο, μπροστά στον Θεό όμως, εντελώς το αντίθετο, «αυτοί που τηρούν τον νόμο, αυτοί μονάχα θα αναγνωριστούν δίκαιοι και άξιοι αμοιβής από τον Θεό». Είδες πόση αφθονία επιχειρημάτων μεταχειρίζεται για να τρέψει τον λόγο αυτό στο αντίθετο; «Εάν λοιπόν έχεις την αξίωση να σωθείς εξαιτίας του νόμου», λέγει, «θα σταθεί έτσι πρώτα από εσένα ο Έλληνας, επειδή φάνηκε πως έκαμε όσα έχουν γραφεί».

«Και πώς είναι δυνατό», θα μπορούσε να αναρωτηθεί κάποιος, «χωρίς να ακούσει τον νόμο, να εκτελέσει τον νόμο με τις εντολές του Θεού;» . «Είναι δυνατόν», απαντά ο Απόστολος Παύλος, «όχι μόνο αυτό, αλλά και το πολύ περισσότερο από αυτό. Γιατί όχι μόνο χωρίς να ακούσει κανείς, μπορεί να εκτελέσει τον νόμο, αλλά και όταν τον ακούσει να μη συμβεί αυτό και να μην τον εφαρμόσει», πράγμα που αναφέρει πιο καθαρά ύστερα λέγοντας και με περισσότερη έμφαση: «*ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις;* (: Εσύ που διδάσκεις τον άλλο, δε διδάσκεις και δε συνετίζεις τον εαυτό σου;)» [Ρωμ. 2, 21]. Εδώ όμως πρώτα αποδεικνύει το προηγούμενο.

«*Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ*

ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος (: όταν λοιπόν εθνικοί και ειδωλολάτρες, που δεν έχουν λάβει τον γραπτό Νόμο του Θεού, **πράττουν όμως από έμφυτη ηθική παρόρμηση** όσα λέγει ο Νόμος, αυτοί αν και δεν έχουν νόμο, είναι οι ίδιοι για τον εαυτό τους νόμος, επειδή **έχουν οδηγό τη συνείδησή τους**)»[Ρωμ,2,14]. «Δεν απορρίπτω τον νόμο», λέγει, «αλλά και από εδώ δικαιώνω τους εθνικούς». Είδες πώς υπονομεύοντας τη δόξα του ιουδαϊσμού, δε δίνει καμία αφορμή εναντίον του ότι προσβάλλει τον νόμο, αλλά το αντίθετο, αποδεικνύει τα πάντα έτσι, ώστε να τον εξυψώνει και να τον παρουσιάζει μεγάλο; Και όταν λέγει «*φύσει*» εννοεί **με τις σκέψεις που είναι έμφυτες μέσα στη συνείδηση του κάθε ανθρώπου** και αποδεικνύει ότι άλλοι είναι καλύτεροι από αυτούς, και το πιο σπουδαίο γι' αυτό είναι καλύτεροι, επειδή δεν έλαβαν νόμο, ούτε έχουν αυτόν, με τον οποίο οι Ιουδαίοι νομίζουν πως βρίσκονται σε καλύτερη κατάσταση από αυτούς.

«Γι' αυτό ακριβώς», λέγει, «είναι αξιοθαύμαστοι, επειδή δε χρειάστηκαν νόμο και εκτέλεσαν όλες τις εντολές του νόμου, χαράζοντας στις διάνοιές τους τα έργα και όχι τα γράμματα». Γιατί αυτό λέγει: «*οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων- ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ* (: Αυτοί οι εθνικοί αποδεικνύουν και φανερώνουν με τη συμπεριφορά τους ότι έχουν γραμμένο το έργο του νόμου στις καρδιές τους, όταν η συνείδησή τους δίνει μαρτυρία και επιβεβαίωση σε αυτούς για τις πράξεις τους, αν είναι καλές ή κακές, ενώ η διάνοια παράλληλα προς τη συνείδηση αναπτύσσει λογισμούς, οι οποίοι κατηγορούν ο ένας τον άλλο, ή και απολογούνται για την εξακρίβωση του καλού. Αυτοί λοιπόν, οι ειδωλολάτρες, οι τηρητές του έμφυτου ηθικού νόμου, θα ανακηρυχθούν δίκαιοι εκ μέρους του Θεού κατά την ημέρα εκείνη, κατά την οποία ο δίκαιος Θεός θα κρίνει τις φανερές και τις απόκρυφες πράξεις των ανθρώπων δια του Ιησού Χριστού, σύμφωνα με το ευαγγέλιο το οποίο εγώ κηρύττω)» [Ρωμ. 2, 14-16]. Βλέπεις πως πάλι παρουσίασε την ημέρα εκείνη και την έφερε κοντά, τρομάζοντας τον νου τους και δείχνοντας πως πρέπει να τιμώνται περισσότερο αυτοί που χωρίς να έχουν νόμο, φρόντισαν να πραγματοποιήσουν τις εντολές του νόμου; Για εκείνο όμως που μπορούμε να θαυμάσουμε ιδιαίτερα τη σύνεση του αποστόλου, αυτό αξίζει να πούμε τώρα. Γιατί αφού με την απόδειξη έδειξε, πως ο Έλληνας είναι ανώτερος από τον Ιουδαίο, δεν το αναφέρει αυτό στην ανακεφαλαίωση και το συμπέρασμα των σκέψεών του, για να μην ερεθίσει τον Ιουδαίο.

Για να κάνω όμως πιο καθαρό αυτό που είπα, θα αναφέρω τα ίδια τα λόγια του αποστόλου. Αφού είπε «Γιατί όχι όσοι ακούνε τον νόμο, αλλά όσοι τον εκτελούν θα αναγνωρισθούν δίκαιοι», ήταν επόμενο να πει: «γιατί όταν οι εθνικοί, που δεν έχουν νόμο, κάνουν από τη φύση όσα ορίζει ο νόμος, είναι πολύ καλύτεροι από αυτούς που διδάσκονται από τον νόμο». Δε λέγει όμως αυτό, αλλά σταματάει μέχρι τον έπαινο

των Ελλήνων, και δε συνεχίζει τον λόγο κάνοντας σύγκριση πρώτα, για να δεχθεί τουλάχιστο έτσι τα λεγόμενα ο Ιουδαίος. Γι' αυτό βέβαια δεν ομίλησε έτσι όπως ανέφερα προηγουμένως, αλλά πώς; «Γιατί όταν οι εθνικοί, που δεν έχουν νόμο, κάνουν από τη φύση όσα ορίζει ο νόμος, αυτοί χωρίς να έχουν νόμο, είναι οι ίδιοι νόμος στους εαυτούς τους. Αυτοί αποδεικνύουν πως έχουν γραμμένο στις καρδιές τους το έργο του νόμου, όταν η συνείδησή τους δίνει μαρτυρία σε αυτούς». Γιατί είναι αρκετή αντί του νόμου η συνείδηση και το λογικό. Με τα λόγια αυτά έδειξε πάλι πως **ο Θεός έκανε τον άνθρωπο ικανό για την εκλογή της αρετής και την αποφυγή της κακίας**.

Και μην απορήσεις, αν ο απόστολος Παύλος αποδεικνύει αυτό και μια και δυο και πολλές φορές. Γιατί του ήταν πάρα πολύ αναγκαίο αυτό το σπουδαίο πράγμα για εκείνους που έλεγαν: «Γιατί λοιπόν ήρθε τώρα ο Χριστός; Και πού ήταν οι εκδηλώσεις της μεγάλης Του πρόνοιας τον προηγούμενο καιρό;». Και αυτούς λοιπόν αποκρούοντας παρεμπιπτόντως τώρα δείχνει πως **και στα προηγούμενα χρόνια και πριν από τη χορήγηση του νόμου το ανθρώπινο γένος απολάμβανε όλη την πρόνοια του Θεού**. Γιατί πραγματικά εκείνο που μπορούσε από τον Θεό να γίνει γνωστό, ήταν φανερό σε αυτούς, και γνώριζαν ποιο ήταν το καλό και ποιο ήταν το κακό, με τα οποία έκριναν τους άλλους. Γι' αυτό ακριβώς τους κατηγορούσε και έλεγε ότι «*ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις* (: Με αυτό το μέτρο που κρίνεις τον άλλο, καταδικάζεις και τον εαυτό σου)» [Ρωμ. 2, 1]. Στην περίπτωση των Ιουδαίων όμως, μαζί με αυτά που ειπώθηκαν, ορίστηκε και ο νόμος, όχι μόνο το λογικό ούτε η συνείδηση.

Για ποιο λόγο όμως αναφέρει το «όταν κατηγορούν οι σκέψεις ή απολογούνται»; Γιατί, αν έχουν γραπτό νόμο και αποδεικνύουν το έργο του, τι μπορεί να κατηγορήσει στη συνέχεια η σκέψη; Αλλά δε λέγει πια για εκείνες μόνο το «όταν κατηγορούν», αλλά και για ολόκληρη τη φύση. Γιατί τότε παρουσιάζονται και οι σκέψεις μας, άλλες για να κατηγορήσουν και άλλες για να απολογηθούν, και δε χρειάζεται άλλο κατήγορο ο άνθρωπος σε εκείνο το δικαστήριο.

Στη συνέχεια αυξάνοντας τον φόβο δεν είπε «τα αμαρτήματα των ανθρώπων», αλλά «τις απόκρυφες πράξεις των ανθρώπων». Επειδή λοιπόν είπε: «Φαντάζεσαι εσύ, που κατακρίνεις εκείνους που κάνουν τέτοια έργα και όμως κάνεις και εσύ αυτά, ότι θα αποφύγεις την κρίση του Θεού;», για να μη δεχθείς τέτοια κρίση, όμοια με αυτήν που εκφέρεις και ο ίδιος, αλλά για να δεις ότι η κρίση του Θεού είναι πολύ ακριβέστερη από τη δική σου, συμπλήρωσε: «τις απόκρυφες πράξεις των ανθρώπων» και πρόσθεσε «σύμφωνα με το ευαγγέλιο που κηρύττω, με τον Ιησού Χριστό». Γιατί**οι άνθρωποι δικάζουν τις φανερές πράξεις μόνο**. Μολονότι βέβαια μιλούσε παραπάνω για τον Πατέρα μόνο, αλλά επειδή στη συνέχεια τους μαλάκωσε με τον φόβο, πρόσθεσε και τον λόγο για τον Χριστό. Και όχι μόνο αυτόν, αλλά και εδώ, αφού μνημόνευσε τον Πατέρα, τότε τον πρόσθεσε. Και την αξία όμως του κηρύγματος εξυψώνει με

αυτά· «διότι το ίδιο το κήρυγμα», λέγει, «διακηρύσσει αυτά που προκαταβολικά φανέρωσε η φύση».

Είδες ότι με σύνεση οδήγησε αυτούς και τους προσκάλεσε στο ευαγγέλιο και τον Χριστό, και υπέδειξε ότι τα ανθρώπινα δε σταματούν μέχρι εδώ, αλλά προχωρούν πιο πέρα; Αυτό και προηγουμένως το έκανε, λέγοντας «Μαζεύεις εναντίον σου θησαυρούς οργής κατά την ημέρα της οργής», και εδώ πάλι: «Θα κρίνει ο Θεός τις απόκρυφες πράξεις των ανθρώπων». Ο καθένας, λοιπόν, γνωρίζοντας τη συνείδησή του και αναλογιζόμενος τα αμαρτήματά του, ας ζητάει τις ευθύνες με ακρίβεια από τον εαυτό του για να μην κατακριθούμε τότε μαζί με όλο τον κόσμο. Γιατί είναι φοβερό το δικαστήριο εκείνο, φρικτό το βήμα, οι ευθύνες είναι γεμάτες τρόμο, τρέχει ποταμός φωτιάς. «*Ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος;* (: Θα αντικρύσουν όμως και εκείνοι που έχουν πεποίθηση στη δύναμη και στον πλούτο τους, τον θάνατο, από τον οποίο ούτε ο στοργικότερος αδελφός δεν μπορεί να τους σώσει. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να τους γλυτώσει ο οποιοσδήποτε ξένος άνθρωπος;)» [Ψαλμ. 48, 8]. Θυμήσου λοιπόν αυτά που λέγονται στο ευαγγέλιο, τους αγγέλους που τρέχουν γύρω-γύρω, τον νυμφώνα που αποκλείεται, τις λαμπάδες που δε σβήνουν, τις δυνάμεις που σύρουν στα καμίνια. Και εκείνο να σκεφθείς, ότι αν κάποιου από εμάς φανερώθηκε σήμερα κάποιο κρυφό πράγμα μπροστά στην εκκλησία μόνο, πώς δε θα ευχόταν να εξαφανισθεί μάλλον και να τον καταπιεί η γη, παρά να έχει τόσους μάρτυρες για την κακία του;

Τι λοιπόν θα πάθουμε τότε, όταν θα παρουσιάζονται όλα μπροστά στην οικουμένη σε τέτοιο λαμπρό και επίσημο θέατρο, και ενώ γνωστοί και άγνωστοι μας θα τα βλέπουν όλα καθαρά; Αλλά αλίμονο, από πού αναγκάζομαι να σας φοβερίσω; Από την υπόληψη των ανθρώπων, ενώ πρέπει να το κάμω αυτό από τον φόβο του Θεού και της καταδίκης Του. Ποιοι λοιπόν, πες μου, θα είμαστε τότε, όταν ενώ θα μας δέσουν και θα τρίζουν τα δόντια, θα μας οδηγήσουν στο σκότος το εξώτερο; Ή καλύτερα, τι θα κάνουμε, πράγμα που είναι πιο φοβερό από όλα, όταν θα έρθουμε σε σύγκρουση με τον Θεό; Γιατί, εάν κάποιος έχει αίσθηση και νου, ήδη υπέμεινε και τη γέεννα, όταν θα παρουσιασθεί μπροστά στον Θεό· επειδή όμως δεν παθαίνει αυτό, γι' αυτό απειλούσε με τη φωτιά της κόλασης. Γιατί πραγματικά έπρεπε να υποφέρουμε, όχι όταν τιμωρούμαστε, αλλά όταν αμαρτάνουμε.

[...] Ας σταματήσουμε λοιπόν στο εξής να βαδίζουμε προς τους γκρεμούς και ας συνέλθουμε και αφού αναλογισθούμε όλα αυτά, ας αναπέμψουμε δόξα στον Θεό**με τα έργα μας**, γιατί δεν είναι αρκετή η δόξα με τα λόγια, για να απολαύσουμε τη δική Του δόξα, την οποία εύχομαι να επιτύχουμε όλοι μας, με τη χάρη και τη φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, μαζί με τον οποίο στον Πατέρα και συγχρόνως στο άγιο Πνεύμα ανήκει η δόξα, η δύναμη και η τιμή, τώρα και πάντοτε

και στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

ΠΗΓΕΣ:

• https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/08/in-epistulam-ad-romanos.pdf

• Ιωάννου του Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, Υπόμνημα στην Προς Ρωμαίους επιστολήν, ομιλία ΣΤ΄[επιλεγμένα αποσπάσματα], Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς»(ΕΠΕ), εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1984, τόμος 16Β, σελίδες 443-459 και 468-469.

• Π. Τρεμπέλα, Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.

• Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.

• Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους εβδομήκοντα, Κείμενον και σύντομος απόδοσις του νοήματος υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.

• http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm

• http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

• Liddell & Scott, Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας (Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού, εκδ. Πελεκάνος 2007), http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)